

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Član za celo leto . K 60.—, za pol leta . K 30.—,
za tri leta . K 15.—, en mesec . 3.—
Redništvo in upravnštvo: Kopitarjeva ulica št. 6.
Telefon št. 50.

Inserati: Enostopna petitstva (72 mm široka in 3 mm
visoka ali nje prostor) za enkrat po K 180.—
Poslano: Enostopna petitstva K 1.—, — izhajajo vsaki
dan, izvenšči nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne.

Slovenski delegati pri Wilsonu.

LDU Bern, 26. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: V petek ob enajstih dopoldne je sprejel Wilson slovenske delegatke dr. Ivana Schwega z Bleda, dr. Gustava Gregorina iz Trsta in dr. Bogumila Vošnjaka iz Štajerske. V razgovoru, ki

je trajal pol ure, so delegati razložili Wilsonu položaj Slovencev. Predsednik je poslušal z živim zanimanjem njihovo poročilo. Delegatje so izročili gdč. Wilsonovi album z 10.000 podpisov slovenskih deklet.

Svečani izkop trupel hrvatskih mučenikov.

LDU Dunaj, 26. aprila. (ČTU) Danes ob enajstih dopoldne se je vršil svečani izkop trupel obeh hrvatskih mučenikov Zrinkega in Frankopana na pokopališču v Dunajskem Novem mestu. K tej slavnosti je dospela delegacija iz Zagreba pod vodstvom dr. Deželića, zastopniki dunajske jugoslovanske delegacije, in kot zastopnik čehoslovaške republike namesto čehoslovaškega pooblaščenca na Dunaju, Tusarja, njegov generalni tajnik dr. Fiedler, kapetan Makovička in nadporočnik Grm, ki so položili vence na rakve. Na pokopališču je govoril dr. Lasocky in naprosil jugoslovanskega pooblaščenca na Dunaju Pogačnika,

naj prevzame krst v varstvo kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. Govorila sta potem še jugoslovanski pooblaščenec Pogačnik in župan Dunajskega Novega mesta. Na pozdravnem večeru je povzel besedo generalni tajnik dr. Fiedler. Opozarjal je na skupni boj Čehoslovakov in Jugoslovancev proti skupnemu sovražniku, proti Habsburžanom in izrazil nado, da se bo okrepila in poglobila edinost, ki je družila oba naroda v času, ko sta še koprnela pod jarmom Habsburžanov, tudi v časih razcvita obeh svobodnih narodov. Krsti se prepeljeta jutri v Zagreb. Nocoj ju straži častna straža srbskih vojakov.

Strašen napad ob naši narodnostni meji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Radgona, 27. aprila. V petek zvečer so v Dedoncih renegati vrgli predsedniku izobraževalnega društva Pintariču gorečo ročno granato na posteljo, ko je spal. Pintariču je raztrgalo noge in je kmalu nato

umrl. Pogreb se vrši v ponedeljek. To je sad dela dr. Kamnikerja. Zahtevamo takoj varstva od vlade. Ljudstvo obupa, zaščite ni nobene.

Lloyd George za jugoslovansko Reko.

LDU Rotterdam, 26. aprila. (DunkU) Daily Chronicle je izvedel od svojega pariškega dopisnika: Zdi se, da se bo Lloyd George trdno držal londonske pogodbe in njenih posledic, da pa sodi, da je pogodba slaba, kar se je položaj predručil. Avstro-Ogrske ni več. Reka je iz strateški pomembne luke postala trgovsko pristanišče. Zal se Reka v pogodbi omenja le kot mesto, ki pripada Hrvatim. Zaradi tega se mora Italija na korist nove države, ki želi izvesti izhod na morje, odpovedati svoji zahtevi. O vprašanju, ali bi odsotnost Italije utegnila ogroziti pogodbo, ki jo je še skle-

niti z Nemčijo, zatrjuje dopisnik, da pomeni pogodba, ki so jo bili aliranci podpisali leta 1915, in glasom katere ne bodo sklepali posebnega miru, s sedanjim vprašanjem prav gotovo nima nič opraviti. Pogodba se je opirala na bojazen, da bi ta ali oni utegnili začeti posebna pogajanja. Vse to pa je sedaj brezpredmetno, ker se je premirje podpisalo skupno in ker so se mirovni pogoji podpisali v splošnem soglasju. Prihodnji teden se bodo mirovni pogoji izročili v Versaillesu. Tudi ako bi Italija, kar ni verjetno, odločaje prekinila, bo vendarle vsaka posamezna sila pogodbo podpisala.

Brezumno kričanje.

Italija ni le dežela riža in makaronov, ampak tudi domovina počestnih glumačev. Na drugem mestu poročamo, kako je Rim sprejel Orlando, svojega užaljenega ministrskega predsednika, ki je zapustil Pariz, ko ni mogel izsiliti Reke od Wilsona. Če premosti rimske demonstracije človek s severa, kjer brijejo hladni vetri in kjer koncem aprila še vedno sneži, se mu morajo zdeti smešne vročerkvne parade, se mora čuditi vladarju, ki se udeležuje s svojo družino počestnih komedij, in zmagovati z glavo ob brezupnih klicih, ki se razlegajo po trgih glavnega mesta Italije.

Italijani bodo kljubovali vsemu svetlu Italijani se ne boje nikogar! Italijani se zanašajo na moč svoje armade! Italijani so pripravljeni na novo vojsko! — Tako je kričala rimska ulica. Neverjetno je skoraj in vendar resnično, da so v Rimu tako hitro pozabili dogodke zadnjih let. Če bi malo pogledali nazaj, bi lahko videli, da ni mogla Italija doseči nobenih vojnih uspehov niti ob času, ko je bila njena armada nanovo opremljena, sveža, neizrabljena in polna poguma. Videli bi lahko, da so potrebovali pomoči vsega sveta, da so s držali. In danes hočejo novo vojsko proti vsemu svetlu!

Brezumno kričanje v Rimu naj bi dokazalo Wilsonu in ententi, da je italijansko ljudstvo pripravljeno in navdušeno za novo vojsko. Orlando je izrečno rekel, da hoče Italija še nadalje stradati, da pa mora rešiti svojo čast. Ali Italijani res mislijo, da bodo koga s tem preslepili? Ali ne ve ves svet, da le z največjim naporom dušijo nezadovoljnost med svojim ljudstvom, da s težavo vzdržujejo disciplino med svojim vojaštvom in da bodo imeli tisti dan revolucijo v vsej državi, ko bi se drznili začeti novo vojsko?

Ne, po štiriletnem trpljenju se ljudstva ne bodo dala gnati z zavezanimi očmi v nov pokol, novo lakoto, novo smrt. To Italijani sami dobro vedo in zato so bili tisti ključ v Rimu prav tako smešni kakor brezumni. Niti za trenutek si ne moremo misliti, da bi to skubno pripravljeno razgrajanje moglo kakorkoli vplivati na nadaljnji potek dogodkov. Svet jih bo sprejel tako, kakršni so: neresno kričanje nerazsodnega ljudstva.

Italija hoče novo vojsko. Italija proti celemu svetu.

LDU Berlin, 27. aprila. (DKU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Lugana: Povratek Orlanda v Italijo je bil pravi triumf narodnega navdušenja. Ob svojem prihodu v Genovo je imel Orlando nagovor, v katerem je izjavil, da bo Italija kljubovala vsemu svetu. Italija ne more poginiti v sramoti. Tudi generalisimus Diaz je imel nagovor, v katerem je izjavil: Kar bi se tudi zgodilo,

Italija mora računati s svojo vojsko. Pred svojim odhodom iz Pariza je Orlando poslal listu »Petit Parisien« izjavo, kjer pravi med drugim: Italija smatra Francijo za svojo zaveznico ne samo za danes, ampak tudi za jutri. — Iz vseh italijanskih mest prihajajo poročila o demonstracijah. Kakor poroča »Stampa«, so vsa poslaništva v Rimu zastražena, da se preprečijo demonstracije.

Slovesen sprejem italijanskih delegatov v Rimu.

LDU Rim, 27. aprila. (Dun. KU) Agenzia Stefani poroča: Ob pričakovanju prihoda ministrskega predsednika Orlanda je mesto v zastavah. Velikanska množica je na cestah. Vsi ministri ter državni podtajniki, nad sto senatorjev, 300 poslancev,

občinskih predstojnikov, provincialnih svetnikov, častnikov itd. se je zbralo na kolodvoru. Ko je prispel vlak z ministrskim predsednikom Orlandom na kolodvor, so zadoneli eviva-klici na Italijo, Reko, Dalmacijo ter na Orlanda in Sonnina.

Pred novo vojsko. — Italija pripravljena.

Orlando je zapustil z generalom Diazom in Barzilajem vlak ter se podal na trg pred kolodvorom, kjer je imel na množico nastopni nagovor: »Sedaj ni časa za fraze. Mi moramo biti trdni, imeti moramo mirno in veselo vest. Odgovoriti moramo na dve vprašanji: Sta-li vlada in italijanska delegacija natančno izrazili mišljenje in voljo italijanskega naroda?« So-glasno je nato odgovorila množica: »Da!« Nikoli nisem dvomil o tem odgovoru, ker poznam dušo svojega ljudstva, potreboval sem pa potrdilo. Sprejem, ki nam ga je napravil Rim, potrjuje pravičnost našega dela. Prvo vprašanje je s tem rešeno. V drugi vrsti gre zato, da spoznamo resnost položaja. Ne zahtevam takojšnjega odgovora. Po štiriletnih nepopisnih žrtvah sto-

jimo sedaj morebiti pred novimi žrtvami. V tem trenutku je Italija pripravljena. Italija je sedaj večja, kakor je bila meseca maja leta 1915. (Burno odobravanje.) Naš sklep mora biti dobro premišljen. Manjka nam prehrana, toda Italija, ki pozna lakoto, ne bo poznala nikoli sramote. (Burno odobravanje.) Nočem zatajiti opasnosti tega resnega časa. (Medklci: Mi se ne bojimo nikogar!) Med Vami sem kot Vaš brat. Kot Vaš vodja pa zahtevam, da se pokorite volji naroda. Mogoče bomo ostali sami. Toda Italija mora biti edina in mora imeti samo eno voljo. Množica je nato priredila Orlandu viharne ovacije. Orlando, general Diaz in Barzilai so nato vstopili v avtomobil, ki je prevozil kratko pot od kolodvora do Kvirinala v dveh urah.

Kraljeva rodbina pri sprejemu.

Na balkonu kraljevega gradu so razvili zastavo. Kralj, kraljica, vojvoda genoveški ter prestolonaslednik so se pokazali na balkonu, kjer so jih pozdravile viharne ovacije množice. Ko se je vojni minister

pokazal pri kralju, so zadoneli eviva-klici na vojsko. Kmalu nato je stopil ministrski predsednik Orlando na balkon in pozdravil kralja. Po zopetnih ovacijah se je množica razšla.

Italijani hočejo vojaško zasesti Reko.

LDU Berlin, 26. aprila. (Dun. KU) Kakor je »Abend« izvedel iz Lugana, se je danes v Rimu vršil kronski svet in pa mi-

nistrski posvet. Sodijo, da bo pod pritiskom javnega mnjenja treba vojaško zasesti Reko.

Orlando in Sonnino se vrneta 1. maja v Pariz.

LDU Pariz, 26. aprila. (ČTU) »Echo de Paris« trdi, da je izvedel od italijanske

strani, da sta Orlando in Sonnino obljubila, dne 1. maja vrniti se v Pariz.

Angleško posredovanje med Ameriko in Italijo.

LDU Pariz, 27. aprila. (ČTU) Listi poročajo: Lloyd George je prevzel vlogo posredovalca med Ameriko in Italijo. Predlaga kompromis, po katerem bi bila Reka gospodarsko mednarodna, politično bi pripa-

dala Jugoslaviji. Po tukajšnjih vesteh bo Italija v zvezi s sedanjim dogodkom od Amerike dobila že dovoljeni kredit 250 milijonov. Iz tega sklepajo, da bo kriza kmalu rešena.

Proti Monakovu.

LDU Berlin, 26. aprila. (Dun. KU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bamberg: da so vladne čete mesto Landshut iztrgale špartakovcem. »Vossische Zeitung« je izvedela iz Bamberg, da je bil danes nad vso na desnem Menovem bregu ležečo Bavarsko proglašen preki sod. Operacije proti Manakovem potekajo po načrtu. Čete so se mestoma pomaknile že prav do Monakovega.

LDU Berlin, 27. aprila. (ČTU) Danes se je začela akcija proti Monakovemu, katere so se udeležile bavarske, württemberske in tudi pruske čete. Višje poveljstvo je prejel minister Noske.

Veliki boji v Bremenu.

LDU Bremen, 27. aprila. (ČTU) Včeraj zjutraj so se vneli v Bremenu novi veliki boji med vladnimi četami in špartakisti s strojnimi in drugim orožjem. Boji še niso končani.

D'Annunzio se zopet oglaš.

Lugano, 27. aprila. Predno je zapustil min. predsednik Orlando Pariz, je prejel od D'Annunzia brzojavko, v kateri mu zagotavlja, da bo stal ves narod kot en moč za njim, ako se odloči raje, da pade, kakor pa da se odreče italijanskim pravicam.

Italijani dementirajo vesti o revoluciji.

LDU Dunaj, 26. aprila. (DKU) Iz italijanske komisije za izvajanje premirja blizu stoječih krogov je korespondenca Wilhelm prečela obvestilo, da so vesti o revoluciji v Italiji in o protirevolucionarnem gibanju v italijanski armadi popolnoma neosnovane.

Boji na Koroškem.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 27. aprila ob desetih dopoldne iz uradnega vira: Ponoči od 26. do 27. aprila so streljali Nemci na naše straže v odseku Dobrova Lušnik in so poskušali približati se jim s patrolami. Straže so patrole odbile. Na obeh straneh je delovala artiljerija.

Ponarejanje izvoznice za živila.

LDU Ptuj, 27. aprila. Tukajšnje glavarstvo je prišlo na sled ponarejanju izvoznice za živila v Nemško Avstrijo. Na to so se opozorili obmejni kontrolni organi, ki so te dni pripeljali večjo družbo krivcev. Družba je imela tiskovine, ki so bile natisnjene na Dunaju, in ponarejene štampilje, ki jo je orožništvo zaseglo pri Karlu Zupiču na Bregu pri Ptuj.

Nikolaj Nikolajevič.

Ženeva, 27. aprila. Bivši ruski generalisimus veliki knez Nikolaj Nikolajevič je prispel včeraj semkaj.

Italijani bodo z orožjem branili Reko.

LDU. Pariz, 26. aprila. Kakor javlja »Chicago Tribune«, se je izrazil član italijanske delegacije na mirovni konferenci, da ni težko prisiliti Reko Hrvatim, toda drugo vprašanje je, kako bodo Hrvatje dejansko zaposedli to pristanišče. Včasih velja dejanska posest več kot naslovna.

Mi imamo Reko v tem trenutku in jo mislimo tudi obdržati. — List pravi nadalje, da je zbrana v okolici Reke divizija arditov, ki so, kakor znano, najboljši vojaki italijanske armade. Generalisimus Diaz je v četrtek doznal za vsebino Wilsonove izjave in se je še isti večer odpeljal v Rim.

Francozi proti italijanskemu imperializmu.

LDU. Pariz, 26. aprila. Pod naslovom: »Wilson napoveduje šah Sonninovemu imperializmu« piše socialni list »Populaire«, da je Wilsonova spomenica velepomembni dogodek, katerega bodo z veseljem pozdravili vsi narodi. Že nekaj mesecev zbujajo mirovna konferenca v zastrupljenem ozračju. Wilson je s svojim opomnom na načela, ki bi morala biti pri izdelovanju miru edino merodajna, dosegel toliko, da je, ako že ne imperializem v splošnem, pavsaj najbolj cinična oblika italijanskega imperializma morala stopiti v ozadje. Wilsonova izjava je dokument, ki ostane ena najlepših njegovih spomenic. Preveva jo

občudovanja vredna duhovitost in tudi redakcija je izredno spretna ter jo odlikuje odločnost in jasnost. Bil je skrajni čas, da se je spregovorilo v tem tonu. Iz zapletenega položaja, v katerem se nahaja konferenca, je mogoč samo en izhod, ki obstoji v tem, da se spoštuje pravica narodov do samoodločbe in da se ne pripusti nobeni aneksiji. Početje italijanske delegacije, ki zapušča Pariz, ne sme vzbuditi nikakih iluzij. Orlando ne skriva prav nič svoje namere, stopiti v ožje stike z italijanskim parlamentom in ljudstvom. Manifestacije, o katerih nam poročajo od tam, ne bodo nikogar preslepile.

Brez poročil bomo.

LDU Frankfurt ob Meni, 26. aprila. OKU Iz Basla poroča, da je francoska meja od snoči za izveščevalno sporočanje zaprta, vsekakor zato, ker se francoski cen-

zuri ne vidi primerno, da bi o jadranskem sporu na mirovni konferenci v inozemstvo dospevala poročila.

Kdo je kriv italijansko-jugoslovanskega spora.

Srbija odklanja londonski dogovor.

LDU Berlin, 26. aprila. »Jugoslovanski tiskovni urad« v Parizu poroča: Včerajšnji »Journal de Geneve« priobčuje nastopno pismo g. Jovanoviča, poslanika kraljestva SHS: »V zanimivem članku, ki je pod naslovom »Jugoslovanska politika« izšel dne 6. aprila t. l. v Vašem cenjenem listu, trdite, da sta se leta 1918 po posredovanju Balfourja sestala Pašić in Orlando k pomenku, ki je pa ostal brezuspešen, ker je Pašić govoril venomer samo o dežju in vremenu. Dovolite mi, g. glavni urednik, da zavrnem to neosnovano trditev in da malo osvetlim to vprašanje, ki dela danes preglavico vsakemu politiku in ki spada med najvažnejše probleme bodočega mira. Obveščen sem iz verodostojnega vira, da se je pri sestanku s Sonninom in Orlandom Pašić prvi dotaknil polit. vprašanj, ki se nanašajo na italijansko-jugoslovanske odnose. Dejal je, da silijo skupni interesi obeh držav obe vladi k sporazumni ureditvi bodočih mej in da bi vsako nesporazumljenje v tem kočljivem vprašanju pomenilo težko politično zablodnjo, od katere bi brezdvomno tretji imel korist. Sonnino je odgovoril, da se ne more spu- stiti v razgovor o tem predmetu, dokler ne izjavi srbska vlada, da prizna vsaj v načelu londonsko pogodbo. Nato je odvrnil Pašić, da je popolnoma nemogoče govoriti o sporazumu na taki podstavi, ker je bil omenjeni odgovor sklenjen brez vednosti

in udeležbe njegove vlade in ker nasprotuje načelu narodnosti. — Pripomnil je tudi, da je njegova vlada pripravljena, pogoditi se z Italijo glede bodoče zveze na podstavi narodnostnega načela. — Ta Pašićev poizkus pa je ostal brez uspeha. — Orlando je sicer govoril nekaj o splošnih vprašanjih, in tudi soglašal vsaj navidezno, z idejo zveze, toda izjavil je, da spada to vprašanje v delokrog ministra za zunanje stvari. Neštetokrat je izkušal naš minister za zunanje stvari, začeti resen razgovor o vprašanju sporazuma, ki je v interesu obeh držav. Saj sta se obe borili bok ob boku proti skupnemu tlačitelju, zato je treba, da sodelujeta prijateljsko tudi v bodoče. Vsi omenjeni poizkusi so ostali do danes brezuspešni. Taka je, g. glavni urednik, zgodovina tega trnjevega zapletljaja. Sedaj morete presoditi, da-li more in sme narodna vlada zatajiti načelo narodnosti ravno v trenutku, ko je to po ententi in predsedniku Wilsonu proglašeno načelo spravilo na noge ne samo Evropo, ampak skoro ves svet. Niti Pašić niti katerikoli državnik, ki je odgovoren za svoje dejanje in nehanje vsemu narodu, ne bi bil mogel sprejeti Sonninovega predloga kot podstavo za sporazum, ker bi to ne pomenilo drugega kakor izdajstvo na interesih naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Te vrstice kažejo jasno, da očitke trmoglave nepopustljivosti ne more veljati nam.

Auffenberg.

LDU Dunaj, 27. aprila. (ČTU) V »Ex-trablattu« izjavlja zastopnik bivšega vojnega ministra Auffenberga, da je neresnična vest praškega »Venkova« o nameravanem vstopu generalobrista Auffenberga v čehoslovaško armado.

Iz pokrajine.

k Srbi na proslavi Zrinjskega in Frankopana. Beograjska »pravda« prinaša na čelu lista poziv na vse Srbe, naj svečano proslave obletnico mučeniške smrti Zrinjskega in Frankopana ter odpošljejo odposlanstvo na slavnost v Zagreb povodom prenosa kosti mučeničnikov.

k Za deco. Hrvatski poverjenik za uk in bogočastje je dovolil »Udruzi učitelja«, da priredi v nedeljo, dne 1. junija dobrodelni dan za deco.

k Za vsenčilističnike! Vpisovanje na kr. brv. vseučilišče v Zagrebu na vse fakultete za letni semester 1918/19 se je pričelo v petek pred Veliko nočjo, to je 25. aprila in bo trajalo štirinajst dni, tedaj vključno do 9. maja 1919.

k Imenovanje. Za definitivnega okrožnega zdravnika v sanitetnem okrožju Laški trg je imenovan zdravnik dr. Anton Čede v Laškem trgu.

k Trbovlje. Umrli je 25. t. m. g. učitelj Vodušek v najlepši dobi, star šele 33 let. Bil je miren značaj in vslen učitelj. N. p. v m.l

k Vojaška vest. Iz Beograda poročajo: Vojni minister je odredil, da se izplačujejo dnevne doklade vsem častnikom, uradnikom in vojaškim osebam, ki so jih prej prejeli koncem meseca, sedaj vnaprej za 10 dni, in sicer vsakega 1., 11. in 21. v mesecu in da se enkrat sprejeta dnevna doklada več ne vrača, da se prijavljajo rodbinski člani samo enkrat koncem meseca, kar velja za naslednji mesec.

k Privatni premožgovniki pod državnim nadzorstvom. Za izvrševanje poslov državnih nadzornikov pri privatnih premožgovnikih so kot pogodbeni uradniki nastavljeni: rudarski inženir Pavel Endlicher za nadzorovanje premožgovnikov št. Janž, Štore, Laški Trg in Trobna dolina; inženir Mirko Šušteršič za nadzorovanje rudnikov v Možicah in Lešah; Josip Burnik kot pomožni uradnik državnega nadzorništva v Možicah in Lešah; Maks Pitamice kot premožgovni nadzornik za redno ekspedico premoža pri vseh terboveljskih premožgovnikih.

k Polževke brzojavke. Prejeli smo: Danes, 25 t. m. ob 1. uri popoldne sem dobil brzojavko, ki je bila odposlana 22. t. m. ob 11. uri dopoldne iz Zagreba. Rabila je tedaj iz Zagreba sem v Mozirje čez tri dni. To je pač nekoliko preveč polževa pot za brzojavke. Ne zabavljal bi v javnosti, če bi bil to izjemni slučaj, toda kakor vem iz lastne izkušnje in čujem od drugih, je prišlo tako polževno brzojavljenje že v modo. Je pač potrebno, da se napravi takoj red!«

k Cepljenje koz. Deželna vlada je sprejela načrt naredbe glede obligatornega zasilnega cepljenja koz. Vsled nevarnega razširjanja koz se okrajna glavarstva poobla-

ščajo, da povsod, kjer to zahtevajo razmere, uvedejo obligatorično zasilno cepljenje. Zasilnemu cepljenju je podvrženi vse osebe, ki niso bile cepljene tekom zadnjih dveh let. Prestopki se kaznujejo z globo 10—1000 K oziroma z zaporem enega dne do 6 tednov.

k Poštno-brzovjavna šola. Iz Belgrada poročajo, da namerava ministrstvo za pošto in brzovjav osnovati v Belgradu poštno-brzovjavno šolo za vse kandidate poštne službe v državi SHS. Sedaj se popravlja poslopje, v katero se namerava preseliti ministrstvo za pošto in brzovjav in v katerem bo tudi nameščena omenjena šola, ki bo otvorena v nekaj mesecih.

k Promet na varaždinski progji odprt. Vsled silnih poplav v zadnjem času je bil železniški promet med Zagrebom in Varaždinom prekinjen, ker je bila proga pri Vrabču in Zaprešiču tako poškodovana, da vlaki niso mogli voziti. Medtem so se poplave že končale in je promet zopet odprt. Most pri Vrabču, ki se popravlja že deset let, se bo zamenjal z novim betonskim, ker se je doslej za poplave že toliko izdalo, da bi nov železniški most že davno lahko zgradili.

k Ameriška moka za južno Srbijo. Iz Belgrada poročajo: Na predlog ministra za prehrano je sklenil ministrski svet, da se 500 vagonov došle ameriške moke v Solunu razdeli med prebivalstvo južne Srbije sorazmerno po številu oseb za ceno 1 dinarja za kilogram ne glede na stroške. Ta sklep se je storil zaradi tega, ker bi vsled neugodnih prometnih razmer morali oddaljeni kraji plačati samo za prevoz moke štiri- do petkrat toliko, kolikor bi veljala moka.

k Ameriški plugi v Srbiji. Iz Belgrada poročajo: Da bi se omogočilo obdelovanje zemlje v tem letu, je srbsko poljedelsko društvo nabavilo iz Amerike plugje in poljedelsko orodje, ki se bo razdelilo okrajem, da jim nakažejo občinam.

k Pomanjkanje soli na Hrvatskem. Nedavno so razdelili v Zagrebu 11 vagonov soli, ki jo pa sedaj zopet primanjkuje. Kakor javljajo, je vlada sklenila z neko domačo tvrdko pogodbo radi dobave 300 vagonov soli iz Nemčije in sicer brez kompenzacij. Ta množina bi zadostovala za Hrvatsko in Slavonijo za pol leta. Sol je baje že na potu in bo došla v dveh tednih.

k Zopet žrtev železniške nesreče pri Brežicah. V Zagrebu je umrl 23 letni trgovec Gjuro Kos-Speljak zaradi opeklin, ki jih je dobil pri znani železniški nesreči pri Brežicah.

k Slana je napravila v metliškem okraju veliko škode. Orehi so popolnoma pozeblili in tudi na trtah in sadju se močno pozna.

k Srbski vagoni in lokomotive. Hrvatski listi poročajo: Kakor smo informirani z dobro poučenega mesta, je v Bački in Banatu veliko število lokomotiv in vagonov, ki jih je Srbija dobila od Madžarske kot vojni plen. Ti vagoni in lokomotive stoje še vedno prazni in neuporabljivi, da vlada pri nas res veliko pomanjkanje vagonov in lokomotiv, kar se kaže v silnem zastoju prometa, ki je od dne do dne večji. Glavno ravnateljstvo železnice v Zagrebu je že zahtevalo od ministrstva te vagone in loko-

motive, a še danes ni došla rešitev te prošnje, vsled česar se kljub velikemu številu praznih vozil nahajamo še nadalje v prometnem zastoju kljub pomanjkanju vagonov. Bilo bi nujno potrebno, da se dovoli železniško ministrstvo, da se uporabijo ti vagoni in lokomotive na progah, kjer vlada pomanjkanje prometnih sredstev.

k Značilno za hrvatske železnice. »Agramer Tagblatt« priobčuje sledeči za hrvatske železniške razmere značilen slučaj: Pred nekaj dnevi je bil na postaji Setve zadržan tovorni vlak, ker je bil zagrebški kolodvor prenapolnjen. V Zagrebu so pa potem pozabili na ta tovorni vlak, ki je moral čakati v Setvi polnih 48 ur z vsem osebjem pripravljen vedno na odhod.

k Dragá zemlja. »Vinkovačke Novosti« poročajo: V času, ko se razsipa z denarjem, so Vinkovci dosegli rekord. Te dni se je pripetil slučaj, da je poleg kolodvora neki Vinkovčan kupil nekaj pedit zemlje, da dobi dohod k svojemu stavbišču. Plačal je kvadratno ped zemlje po 2000 kron. Po tem bi stalo eno jutro zemlje v Vinkovcih nič manj kot 3.200.000 kron, a pri tem niso uračunani stroški, ki so združeni z vsako prodajo zemlje. Kdor ne veruje, se more prepričati v glavni zemljiški knjigi v Vinkovcih. Mislimo, da niti v New-Yorku zemlja ni dražja.

Iz Ljubljane.

1 Koncert Tomšinske. V soboto se je vršil v hotelu »Union« koncert ruske violinske virtuosinje Minje Tomšinske, ki je žela po vseh drugih evropskih mestih obilo pohvale in priznanja. Igrala je večinoma že znane in znamenite točke. Naj omenimo samo Čajkovskega koncert v D-duru in Händlov Larghetto. Zanimiva je bila fantazija na motive iz opere Carmen. Posebne pažnje je vreden Spomin na Moskvo. Škoda, da je naletela umetnica na tako nesrečen dan. V drami je bila premijera drame »Moč teme«, ki so jo obiskali revnejši ljudje, kateri bi bili drugače prišli v »Union«, v operi pa so igrali »Evelino«, ki je postala središče ljubljanskega zanimanja. Umetnici naj radi tega ne bo žal! Občinstvo, ki je bilo v dvorani, je bilo hvaležno občinstvo, ki je z največjim navdušenjem pozdravljalo in aplavdiralo njeno umetniško izvajanje. Vendar pa bi želeli, da bi v bodoče takih koncertov ne prirejali ob tako nepripravnih dnevih.

1 »Moč teme« v dramskem gledališču. Za vse resne ljudi, ki hočejo, da je gledališče hiša umetnosti, je bil ta večer pomemben. Ruski ljudje, kot jih je orisal Tolstoj, z vsemi svojimi lahkomišelnimi pogreški, ki se že v naslednjem hipu zjočejo v svojem srcu in spovedo in spokore pred celo soseso. Igra je bila dobro naštudirana; igralci so se trudili, da nam so podali jasno sliko ruske hiše in ruskega človeka. Morda je motilo, ko okolica ni bila valovita in neskončna ravnina, ko je v sobi visela ena sama podoba (v ruski hiši so jih stene polne, med katerimi sv. Nikolaj gotovo ne manjka), a v celoti režiji nikakor ne moremo oporekati. Pjotr-Rasberger je bil dober po svoji maski in po svoji igri; a bolj smo ga bili veseli v drugem dejanju, ko pa

v prvem. Anisja-Juvanova, naša znanka iz »Voznika Henšla«, je v ti vlogi napredovala in dosegla v zadnjem dejanju višek svoje igre; mojstrsko je podala duševno stanje pijane žene v hipu, ko se je iznebila tekmovalke. Opomniti moram, da se je ob neki gesti nahajala njena igra na zelo nevarni točki pred takim občinstvom, ki išče burk v žaloigri. Resen opazovalec odpravi to in se ne — smeje. Vera Danilova me je s svojo dobro igro iznenadila. Akuline si posebno v prvem dejanju nisem mogel misliti bolj igrane; v zadnjem dejanju je motila nekoliko njena rdečelčnost, ki bi je ne bili pričakovali. Anjutka-Repovš je dvignila spremembo četrtega dejanja do polne veljave; bila je, dasi skozi in skozi dobra, v tem dejanju med vsemi najboljša; grozonoč nam je naslikala s svojo resnobo igrano zelo živo; prepričani smo, da se razvije v dobro igralsko moč. Nučičev Nikita je dosegel svoj višek v tretjem in v zadnjem dejanju. V to je položil vso svojo umetniško silo, da je podal spokorjeno, mehko naravno ruske duše; duševni odpor v četrtem dejanju je bil podan mojstrsko. Akim-Bratina je dal vse, kar je mogel, a v vlogo se ni zaživel popolnoma. Gotovo težko vlogo starega mužika ni mogel podati tako naravno, da ne bi se tisti »e-e-e« — to se pravi — ne čutil malo prisiljen. Moska je bila v pirmeri z Matrjono op licu malo premlada. Matrjona-Bukšekova je bila dobra; nevedno, kruto starko je motivirala njena igra skozi in skozi. Mitrič-Danilo je bil, ko vedno v takih vlogah, na svojem mestu. Njegova razlaga v »banki« naj bi bila morda bolj živa, plastična. Marina-Markova je podala zapeljano siroto zelo simpatično; morda je bila premirna. Ostale vloge ne pridejo toliko v poštev. Načelnik policije je budil odpor. Končno: Ali ne nosijo ženske v Rusiji rute zavezane na splošno na drug način? — Občinstvo se je vedlo tragično; zdogodčaseno je iskalo mest, da bi se nasmejalo. »Moč teme« jim nudi tega le malo. Drugič bo treba pač ostati doma, ali pa — pričeti misliti. F. B.

1 Za tehnike. Začetkom meseca maja se otvorijo na državni obrtni šoli v Ljubljani predavanja za I. letnik tehničnih strojarskih in geodetskih. Dovolijo se v to svrhu potrebna denarna sredstva.

1 Akademiki, sodelovalci pri cvetličnih dnevih in nedeljski prireditvi se vabijo, na važen razgovor v torek zvečer ob 8. uri v Narodno kavarno, zadnja soba.

Sprememba imena. Deželna vlada za Slovenijo je dovolila gosp. dr. Leonu Kaiserbergerju, poročniku v Ljubljani, spremembo rodbinskega imena v Vučina.

1 Ustanovitev samostojnega ravnateljstva južne železnice. Poverjenišvo za železnice je sporočilo, da je generalna direkcija južne železnice poverila vrhovno vodstvo obratnega nadzorništva južne železnice višjemu nadzorniku Viktorju Bračiču z nalogom, da izvrši vse predpriprave za vpostavitve obratne direkcije v jugoslovanskem ozemlju.

1 Utopljenec. Dne 23. t. m. smo poročali, da je na Veliki ponedeljek nekdo mestni magistrat mistificiral, češ da so potegnili iz Grubarjevega prekopa nekega utopljenca.

ca, po katerega sta šla potem dva delavca k prekopu na karlovško predmestje z mrtvaškim vozom. Tam pa niso vedeli o tem nič niti policija niti občinstvo. Utopljenca so takrat res potegnili iz vode, toda ne na Prulah, ampak blizu izliva kanala v Ljubljano v Mostah, česar seveda ni mogla vedeti policija na Dolenjski cesti, in je zmeda postala vsled nesporazuma pri telefonu. Pri utopljenca so našli delavsko knjigo, glasečo se na ime Juro Golec, 61 let star, doma iz Male Bukovice na Hrvaškem. Pri sebi je imel tudi precej denarja. Kako je zašel v

vodo, ni znano. Pokopal ga je Mestni pogrebni zavod.

I Nesreča z orožjem. Ivan Farčnik, dijak višje obrtne šole, doma iz Polzele, je bil dva dni pri koroški legiji; enkrat je streljal s puško kot legijonaš na strelišču. Dne 1. februarja t. l. je Farčnik pregledoval doma in se igral z vojaško puško. Ni vedel, da je nabita. Puška se je sprožila, počil je strel in krogla je prebila čelo Farčnikovemu prijatelju Hinku Kocopanu. Sodišče je prisodilo Farčniku tri dni zapora.

Reka izročena laškemu generalu.

LDU Trst, 27. aprila. Kakor poroča »Lavoratore« z Reke, je italijanski narodni svet večeraj svečano izročil mesto v roke italijanskega generala Grazioliha.

Orlandova izjava.

LDU Trst, 27. aprila. Italijanski listi prinašajo sledeče podrobnosti o zadnjem pogovoru, ki ga je imel italijanski ministrski predsednik Orlando pred svojim odhodom v Pariz z Lloyd Georgem, Clemenceaum in Wilsonom; popoldne 24. aprila je Lloyd George povabil Orlanda, ki se je bil odločil, da odpotuje isti večer, na pogovor. Italijanski ministrski predsednik se je odpravil ob 4. uri popoldne v spremstvu italijanskega ministra za zunanje stvari Sonnina v stanovanju Lloyd Georga, kjer se je nahajal tudi Wilson. To je iznenadilo italijanske ministre. Zvedelo se je, da bo imela možnost, uveljaviti pretrgane pogovore. Orlando je na kratko izjavil: Zanikali ste ugled italijanske vlade pri italijanskem narodu; zato je moja dolžnost, da se predstavim zastopnikom mojega naroda, parlamentu, in da jim rečem: »Odložite med menoj in Wilsonom.«

»Povedal bom parlamentu«, je nadaljeval Orlando, »da imamo zavezničke, ki se ne morejo zediniti o vprašanjih, ki se tičejo našega obstoja. Francoska in Angleška se dr-

žita londonskega pakta in nam priznavata dalmatinsko obal, a nam odrekata posest italijanskega mesta Reke. Amerika, ki londonskega pakta ni podpisala, nam odreka dalmatinsko obal, ki je obsežena v paktu, in Reko, ki v paktu ni obsežena. V tej negotovosti naj italijanski parlament na novo določi naše nacionalne revindikacije.« Francoski in angleški ministrski predsednik ter Wilson niso reagirali na te besede, oddali so le kratke izjave v optimističnem zmislu, rekoč, da bo vendar mogoče še najti izravnavajočo rešitev. Na to je Orlando odgovoril: »O položaju bo sodilo ljudstvo.« Dostavil je še: »Ne nameravam pretrgati zveze z zaveznički in asociiranci. Opuščam samo našo udeležbo pri delovanju kongresa do dneva, ko bom imel odločitev parlamenta. Da se pa to more izreči po natančni presoji zadeve, prosim, da mu sme priobčiti našo zadnjo spomenico, predloženo svetu četvorice.« — Napram tej želji ni bilo ugovora. Orlando se je ločil od svojih tovarišev najprisrčneje.

ki je naprosil angleškega ministrskega predsednika, naj svetuje Orlandu počakati še nekaj ur, ker upa, da se bo med tem našel način sporazumne in zadovoljive rešitve. Orlando je pripomnil, da je vsled napornega dela v zadnji noči zelo utrujen in da zato ni niti nameraval odpotovati že ob dveh popoldne, pač pa bo zapustil Pariz ob osmih zvečer. Govori se, da bosta Lloyd George in Clemenceau poslala Orlandu pismo tajne vsebine. V vsakem primeru, tudi ako Orlando odpotuje, ostaneta Sonnino in Salandra v Parizu. — Vse časopise je polno najrazličnejših komentarjev o italijanskem zapletljaju. Skrb, ki navdaja javnost radi tega dogodka, je popolnoma razumljiva. Jugoslovanski krogi se zavedajo, da je postal položaj za zavezničke, zlasti za Francijo zelo težaven in zapleten; dejstvo, da francosko časopisje piše o Italiji v še toplejšem tonu, ni zato nič nepričakovane. Samo glasila levice vztrajajo neomajno na svojem stališču in razlikujejo dosledno italijanski narod od njegove imperialistične vlade. — Agencija Reuter priobčuje angleško noto o londonski pogodbi. Anglija je svetovala Italiji, naj v svojem lastnem interesu odneha od nekaterih svojih zahtev. Vendar ako bi Italija vztrajala pri tem, da dobi brez izjeme vse, kar ji prisoja londonski dogovor, bosta Anglija in Francoska seveda varovali čast svojega podpisa in držali besedo, toda pripomnili sta, da pripada v zmislu londonskega pakta Reka Hrvatoma; ako ostane torej celokupna londonska pogodba v veljavi, mora obveljati tudi točka glede Reke.

LDU Bern, 25. aprila. Clemenceau in Lloyd George si prizadevata na vse načine, da bi omogočila sporazum. Wilson je objavil svojo spomenico o Adriji na lastno odgovornost.

LDU Pariz, 26. aprila. Kakor poroča »New York Herald«, so francoski mero-dajni činitelji dobro vedeli, da namerava Wilson priobčiti svoj ekspozé o jadranskem problemu. Lloyd George in Clemenceau sta izkušala z vsemi sredstvi preprečiti objavo. List pravi, da bosta Anglija in Francija storili to, kar jima velevala njun podpis na londonski pogodbi. Sedanje zadrego je povzročila samo italijanska zahteva po Reki, ki po londonskem paktu ne pripada Italiji. Upati je, da se najde kmalu ugoden izhod iz sedanjega kritičnega položaja.

Američani in Italijani v Parizu demonstrirajo.

LDU Bern, 26. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Ko je odhajal Orlando na kolodvor, da se odpelje v Rim, je priredila pariška italijanska kolonija bulvarjev, po katerih se je vozil, manifesta-

cije za Italijo. Skupina Amerikancev iz slojev inteligence, ki je bila slučajno prisotna, ni prikrivala svoje ogorčenosti vsled teh manifestacij in je ostro obsojala ta poizkus Italijanov, pritisniti na zavezničke.

Italijanska vlada duši Jugoslovanom prijazne glasove.

LDU Bern, 26. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Važno sredstvo za propagando, ki jo goji italijanska vlada, tvori udušenje vsakršnega glasu, ki bi govoril v prilog Jugoslovanom. Tako je zaplenila cenzura vse brošure in članke publicista Salveminija. Mnogo oseb, ki so

znane kot nasprotniki pretiranegairedentizma, je dobilo obvestilo, da so pod strogim nadzorstvom. Dobro znani publicist Ghisleri, ki je strogo obsojal italijanski šovinizem napram Jugoslovanom, je dobil ukaz, naj se vrne v Lugano in ne prestopi več meje.

Nekaj zgodovine o Wilsonovem nastopu.

LDU Bern, 25. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: V četrtek je bilo v hotelu, kjer je nastanjena itali-

janska delegacija, zelo živahno, zlasti vsled pribajanja številnih časnikarjev. Zjutraj je prišel Lloyd George in obiskal Orlanda; ostal je pri njem eno uro. Opoldne je Orlando sprejel več časnikarjev, katerim je dejal med drugim, da ga je Lloyd George obiskal na prigovarjanje Wilsona,

Po svetu.

s Novi člani pariške zdravniške akademije. Nekega dne so v akademiji zdravilstva v Parizu izbrali tri nove akademike. Prvi je doktor Yersin, ravnatelj instituta Pasteur v Yha in glasovit Pasteurjev učenec, ki je znan radi svojih znamenitih del o kugi. Drugi je dr. Delageniere, kurir bolnišnice v Mausu. Tretji je prof. Emite Sergent za zdravniško patologijo. Sergent je znan strokovnjak za jetiko.

s Wilsonove zabave. Admiral Grayson, Wilsonov zdravnik, privede, da so Wilsonovi največji prijatelji otroci. V Wa-

Whingtonu ga vsak dan čakajo na odhodu od doma in na prihodu domov dečki, ki ga navdušeno pozdravljajo, sezajoč mu v roko. Wilson jih zato vsak Božič bogato obdari. Ta dan je njegova kočija polna bonbončkov in igračk. Tedaj ve vsak mladi prijatelj, da se bo kočija z belimi konji ustavila pred njimi in da bo velik orožnik s strešnega sedala segel v zalogo in mu daroval česa. To Wilsona tako radosti, da se kljub velikim opraviлом temu veselju ne odreče. Druga velika Wilsonova radost je morje. On se je hotel že v mladosti izučiti mornarstva. Danes se mnogo bavi z moderno mornarico, a še vedno mu je žal za slikovitimi trojaternicami in barkami starih časov. Drugih zabav razen lahanja Wilson ne pozna. Rad bere in hodi v gledališča, za odmor po težkem delu.

s Sibirsko podnebje popolnoma izpremeni človeka v treh do petih letih. Zdravje se krepí in človek je zmeraj živahen, a nikoli divji. Čerkesi in drugi puntarji, poslani v Sibirijo ropat, se čudovito ublažijo in postanejo krotke mirne nravi. In ljudje, ki jim ni čednost ravno nad vse draga, postanejo v Sibiriji snažni. Sibirija je druga Holandska. Dvakrat na teden umijejo v Sibiriji vso posodo in lesene stene. Tudi se odlikujejo Sibirijani kakor veliki jedci in so pravi gastronomi. Zato se čudijo novincem, ki pridejo iz Rusje, zakaj li nimajo takih lastnosti. O domačinih mongolskega plemena pa se ne more tega trditi.

s Promet po zraku na Norveškem. Na Norveškem so ustanovili akcijsko družbo. Namen ji je pospeševati promet po zraku. Ravno v Norvegiji je to velikega pomena, ker vsled velikih razdalj in pa naravnih ovir še do danes niso vsi kraji dobro zvezani. Stotnik Dehli je izdelal načrt, ki nam kaže vso važnost velikega podjetja. Najprvo nameravajo vpeljati redno nepretrgano zvezo iz Kristijanije v Kristiansand, odtod v Stavanger, Bergen, Trondhjem in dalje do Kirkenesa ob norveško-finski meji. Poleg tega hočejo leteti iz Kristijanije naravnost v Bergen ali Trondhjem, iz Stavangera v Aberdeen na Škotskem in pa iz Kristiansanda čez Göteborg v Kodanj. — Iz Kristijanije v Kodanj se vozimo sedaj 15 ur; po zraku bomo prišli tja v štirih urah in pol; Kristijanija-Stavanger 4 ure in 15 minut; Stavanger-Bergen poldrugo uro; Bergen-Trondhjem štiri ure. Vse te razdalje so zahtevale dosedaj več dni pomorske vožnje. 20 ur se vozimo danes po železnici iz Kristijanije v Trondhjem, odslej štiri ure; 15 dni iz Kristijanije v Bergen, odslej 2 uri in tri četrti. Najvažnejša bo pa zveza s severom, ki ima toliko naravnih lepote. Po dolgi pomorski vožnji, trajajoči osem do deset dni, smo prispeli dosedaj do severne evropske točke, odslej pa bo iz Trondhjema v Kirkenes samo 11 ur, naravnost iz Kristijanije v Kirkenes pa 17 ur. Odhod ob sedmih zjutraj, prihod opolnoči.

s Ugotovitev navidezne smrti. V Parizu je doktor Icard našel način, po katerem lahko ločimo navidezno smrt od resnične, pariška akademija znanosti ga je za to odlikovala. Uporablja znano barvilo fluorescin. Poskušnja temelji na znanstvenem utemeljenem dejstvu. Omrežje telesa

ne more sprejeti in razširiti nobene snovi, če ne deluje tok sokov. Če vbrizgamo pripravno snov pod kožo in jo tako razširimo po telesu in če gre snov naprej, potem seveda še obstoja tok sokov, torej življenje. Če vbrizgamo n. pr. tako snov v nogo in jo kmalu nato vidimo v roki, ni mogla priti tja na drug način kakor s tokom krvi. Če pa tok krvi še deluje, je pa gotovo še življenje v telesu. Raztopljeni fluorescin, kakor ga uporablja dr. Icard, ima velikansko barvno moč, en sam gram lahko pobarva petnajst tisoč litrov vode. Pa ni niti najmanj strupen. Če vbrizgamo fluorescin pod kožo in je človek še živ, so čez dve minuti koža in posebno sluznice že hudo barvane, in vidi se kakor bi telo imelo rumenico. Omrežje očesa postane svetlozeleno, pupila izgine in vidi se, kakor da bi bili vstavili v oko krasen smaragd. Kapljica take krvi da kozo vodo svetlo rjavozeleno barvo. V eni uri ali dveh so izginili vsi ti znaki, ker je medtem fluorescin že izginil. Seveda pa opazimo to barvanje samo pri živem človeku, mrtvo telo ne kaže nobene spremembe.

s Moderno lastovičje gnezdo. Ne samo ljudje, tudi ptici si hočejo svoje bivališče urediti vedno bolj moderno in udobno. Francoski raziskovalec Pouchet pripoveduje, da kažejo lastovice v zgradbi svojih gnezd v zadnjem času veliko spremembo. Moderno lastovičje gnezdo je veliko bolj udobno, vse nekaj drugega kakor ono staro pred petdesetimi leti. Gnezda, ki jih je preiskoval Pouchet v svoji mladosti in pa starejša gnezda, ki jih je dobil v razvalinah, cerkvenih stolpih itd., imajo vsa obliko krogle. Vhod je tvorila majhna okrogla luknja na gornji strani, skozi katero je smukala lastovica ven in noter. V takem gnezdu je bilo kaj malo prostora. Mladiči so čepeli tesno drug poleg drugega in so bili večkrat v nevarnosti, da se zadušijo, ker so zaprli starci pri vhodu dostop zraka. Moderno lastovičje gnezdo ima pa popolnoma drug slog, dovoljuje zraku in svetlobi prost dostop. Ima ovalno obliko in namesto okrogle luknje odprtino v širjavi devet do deset centimetrov. Mladiči sedijo drug pri drugem in lahko vtaknejo glavo skozi odprtino; vidijo in slišijo torej, kar se dogaja v njihovi okolici. Temu posebnemu in vsekakor za lastovico koristnemu preobratu se pa ne smemo preveč čuditi. Lastovica je v svojem stavbarstvu že preje večkrat vpeljala kako izpremembo. Ko človek še ni zidal hiš, tudi lastovica ni mogla gnezda hišam pritakniti. Iz divjine v vas in v mesto je bil že velik korak naprej. Danes gnezdiijo lastovice celo v tovarnah in ne moti jih ne ropot strojev in ne vrtenje gonilnih jermen. Lastovica se zna prilagoditi razmeram bolje kakor katerakoli druga ptica.

s Najstarejši herbarij se nahaja v muzeju egiptovskih starinskih znanosti v Kajru. Obtoji pa iz velike množine vencev in girland, ki so jih našli v egiptovskih grobeh. Med njimi je več še prav dobro ohranjenih. Večina cvetov, in to še prav nežnih, je nepokvarjena, da celo njih barva ni bogve kaj trpela. Vodne melone, najdene po grobeh,

so spet dobile svojo zeleno barvo, ko so jih potopili v vodo. Mnogo najdenih rastlin je starih čez 4000 let. Detelja s piramide v Bachsuru, jedmenovo klasje in brinove jagode z neke gomile v Sahari so gotovo tudi tako stare, a nič mlajši niso cvetke, ki so jih našli na neki muniji v Deir el Baharu.

s Rudolf, ki je bil češki kralj in nemški cesar (1576—1612) je izvolil Prago za svoje prestolno mesto. Ko so ga češki stanovci prisilili, da so je odrekel svojim želam v prosep svojega brata Matjaža, je zaklical: »Praga, ti nehvaležna Praga! Povzdignil sem te nad Dunaj, a ti danes svojega dobrotnika od sebe pehaš. Padi maščevanje Gospodovo na te in prokletstvo na celo Češko.«

s Zanimivo otočje. Čudno se nam zdi, da se nahaja v Atlantiku skupina otokov, ki je malokomu znana. So pa to otoki Salvages, na tridesetem vzporedniku, med otokom Madeiro in Kanarskimi otoki, gospodarji so Portugalci. Otoki so vulkaničnega izvora, in ker jih obdajajo nevarne kletci, se jih ladje ogibajo. Zato malokdaj kaj slišimo o njih, beremo pa tudi ne. Odkrili so jih že kmalu za Madeiro l. 1419. in sicer portugalski mornarji. Skušali so jih poseliti, o čemer nam še danes pričajo razvaline stavb, nekega vodnjaka in kanala; a se ni posrečilo, ker je manjkalo pitne vode. Pač pa so tam ogromne množice divjih koz in domačih zajcev, potomci onih živali, ki so jih vpeljali kolonisti v 15. stoletju. Otok je portugalski kralj oddajal vedno vladnemu zastopniku na Madeiri. Zadnji posestnik je bil neki gospod Poronha. Ko je umrl, so razpisali dražbo. Kdo jih je kupil, ne vemo. Dragi pač niso, ker niso ne veliki in ne bogati. Trije največji imajo površino petih, treh in enega kvadratnega kilometra. Največji, Salvaço Grande, je okrogel kakor krog, ima globoke zalive na južni in jugozahodni obali, sicer je pa povsod obdan od strmih nedostopnih skalnih bregov. Zaradi tega in vsled omenjenih številnih kletci je približanje že pri malo nemirnem morju nemogoče. So še precej visoki, najvišja točka je 140 metrov nad morjem. Vidimo z nje krasno piramido Pic de Teyde na Kanarskem otoku Tenerifa, oddaljeno od tukaj okoli 200 kilometrov. Pač je pa ta gora še za 1000 metrov višja kakor naš Triglav. — Posestniki so pošiljali preje od časa do časa kako jadrenico na otoke, na jadrenici pa delavce. Ti naj bi hodili na lov in nabirali neke vrste mahov, edini rastlinski proizvod, ki je nekaj vreden. Vsako leto septembra je bil lov na ptice, pravzaprav nič drugega kakor nabiranje mladih potapljačev. Vsako leto so pobrali iz gnezd okoli 22.000 teh mladih ptic. Predelali so jih in dobili iz njih par sto ton nasoljenega mesa in olja in okoli dvajset bal perja. Drugi še manj zanimivi otoki so pa v Indiku in Pacifiku, poznajo jih samo najboljši geografi in pa lovci na kite in tulnje. Skoro vsi so vulkaničnega izvora, neprijazni, zmiraj dež, dosti ovac, le redkokdaj naseljeni, večinoma zaradi ovac. Pač pa začasne naselbine lovcev na kite in tudi delavnice, da pridejo kiti že predelani k nam.

s Promet na Filipinih. Otočje Filipine so dobili leta 1898. Amerikanci, prej so bili španski, Amerikanci so takoj vpeljali parlament, samo poslancev niso mogli dobiti, ki bi znali brati in pisati. Vsak poslanec je imel pred svojim sedežem tablico s svojim imenom, in ko so prvič nastopili, so jih uradniki peljali na odkazane jim sedeže, ker bi se sicer še vsesti ne znali. Doma govorijo malajsko, v šoli in cerkvi špansko, v višjih uradih angleško. Amerikanci delajo na vse kriplje, da bi naravnobogato otočje dvignili na višjo stopnjo. Najprvo je treba gledati na prometna sredstva, ker brez teh bogastva ni mogoče izrabiti. Prometna sredstva so pa včasih še zelo enostavna, v notranjosti za časa okupacije ni bilo niti navadnih brodov. Domači Tagali so si pomagali z bivolom, ki je vlekel čolne in brode čez večkrat zelo deroče reke. Azijski bivol namešča tam našega vola, a je še bolj vporaben. Služi za nošnjo, za vprego in za ježo. Diči ga lastnost, ki je za tropične kraje neprecenljiva, da se namreč ravno tako lahko giblje v vodi in močvirju kakor na suhem. Ker je zelo vztrajen plavč, je kako nalašč ustvarjen za prevoznika. Seveda pa izginja to prometno sredstvo od dne do dne bolj, na njegovo mesto stopa ameriški parni brod. Kaj je lepše, pač ni težko uganiti. Tako bodo tudi Filipini s takozvano kulturo izgubili marsikako privlačno zanimivost.

s Mojster za šest tolarjev. V srednjem veku so bili predpisi za dosego mojstrstva v kaki stroki zelo strogi. Če je kdo postal pomočnik, je moral tri leta v tujino, vrnivši se je moral napraviti takozvano mojstrsko delo, veččaki so se zbrali in ga odobrili ali pa ne. Pravijo, da je šlo najodličnejše, če je poročil vdovo kakega umrlega mojstra; z njo vred si je pridobil tudi mojstrstvo kot kako dedščino. Vendar se je pa marsikdo ognil predpisov in oblasti so mu tudi šla na roko, juha ni bila tako vroča, kakor se je skubala. Tako je aprila leta 1770. prišel v Šlesvige pomočnik Klein k predsedstvu mizarske zadruge in je rekel, da hoče postati mojster, pa je bil šele pol leta pomočnik. Rekli so mu, naj gre za tri leta ven, kakor je predpisano, ali pa naj prosí kralja za milostno popustitev potovalnih let. Za potovanje se ni dosti zanimal in je prosil za leta. Še preden je bila prošnja rešena, že se je moral zagovarjati zaradi prestopka. Udinjal se je nekemu mojstru za tri tedne, a mu je že čez tri dni ušel. Zadruga pomočnikov ga je obsodila, da je moral k mojstru nazaj in da plača en tolar kazni. Proti tej odločbi se je pritožil, razsodbe ne vemo. Leto potem je poslal mojstrom svoje delo, obloženo omaro, ki pa ni dobila pričakovane priznanja. Soglasno so mojstri našli sedem napak, prvič da ni ravnočrtna, potem da predali niso enaki, da gornji ne gre v spodnjega in narobe, da je obložek preveč prežet z voskom, da je les premoker itd. Rekli so, da je omara popolnoma zanič; ne samo, da ni mojstrsko delo, ampak da sploh ni za rabo. A Klein je bil vztrajen. Pritožil se je na magistrat in ta je sklenil, da bo postal mojster, samo da mora poplačati stroške in plačati še dva

tolarja kazni »zaradi slabega mojstrskega dela«. Klein je plačal vsega skupaj šest tolarjev in je postal mojster.

s Poslednja roža. V Mount Vernonu pri Novem Yorku je umrla koncem minulega stoletja Amalija Kohlerjeva, stara 92 let. Ta gospa je dala svoje dni povod irskemu pesniku Tomažu Mooren za njegovo pesem »The last rose of summer« (poslednja roža v letu). Kakor mlada deklica je nospila na otoku Wighlu v šoljo, kjer je ušla pesnikova sestra Mori, ki je večkrat obiskal sestro, je sedel nekoč na vrtu globoko zamišljen. Kar prihitel k njemu Amanja in mu pokloni rožo, ki jo je ravno utrčala in ki je bila poslednja, in pravi: »Pogledaj! Kaj ni lepa ta roža. To je poslednja roža letos.« Pesnik je pogledal dekle in cvetlico, se zamislil in rekel: Poslednja roža! Kako krasna misel! In to misel je oveko večil v lepem pesniškem proizvodu.

s Brzjav na Kitajskem. V sečvanski pokrajini na Kitajskem so sklenili napraviti brzjavne urane. Zasajati so štebre in napenjati žice. In novica, da bodo po teh žicah šla razna poročila, radostna in žalostna, je zbudila med prebivalstvom veliko vznemirjenje. Ko je bilo vse zasajeno in dograjeno in se je imela odposlati prva brzjavka, je množica ljudi, mladih in starih, stala pod žicami. Vse je debelo gledalo v žice in čakalo, kaj bo prišlo po žicah. A minula je ura za uro, a na žicah se ni nič prikazalo. Naposled so si jeli preganjati dolg čas z razlaganjem, kako se brzjavna poročila pošiljajo. Razlaganje je bilo seveda sila različno. Naposled je star Kitajec to tako-le razložil in raztolmačil: Vsaka žica, stoječa med dvema drogova, je znotraj votla in v votlini čepi majhen črtek, ki neznansko naglo brzjavke prenaša po cevi od droga ali od sosedne črte. »Stara kost je modrost«, so modremu možu okoli stoječi slavo peli. Vsi so mu pritrdjevali, da je bržčas res tako in so se s starčevim razlago zadovoljni in veseli razšli domov.

s Sadite topole. Malo vasi je, v katerih bi ne bilo kaj primernegega prostora za topole. Dobiček topolovih drv je večji kakor vsega drugega drevja. Na vsakem prostoru stoji lahko nekaj topolov, od katerih more vsak dati v dvajsetih letih in v resnici v nekaj ali tri metre drv. To velja za zemljo, ki leži brez vsake koristi, mrtva. Koliko dobička bi imeli ljudje, če bi take slabe pašnike, kjer noben sadež ne uspeva, obdali s topoli. Topole je kaj lahko saditi. vtakne se veja v zemljo, pa je. K večjemu če sadiki izprva malo prilivaš. To velja pa samo za prvo leto, zakaj na-

slednje leto poganja sadika že tako krepko kakor sadika, ki je vsajena s korenino. Nobeno drevo ne raste tako hitro kakor topol in nobeno drevo ne daje toliko užitka kakor topol brez ozira na pašo pod njim, ki ostane za živino. V zmoti je, kdor meni, da je topol zbirališče vsakovrstnega mrčesa in da ni za drugo kakor da imajo v njem vrabci svoje zборе. Topolov metulj ne gre na druga drevesa, topolu samemu pa ne škoduje dosti. Kar se pa vrabcev tiče, katerim topolova drevesa prija, naj bi le vsi gospodarji, kateri imajo sadno drevje, vrabce bolj čislali, zakaj vrabec najbolj čisti drevesa in pokonča največ zelenih gosenic, ki delajo toliko škode po vrtih. 40 vrabcev očisti precej velik vrt zelenih gosenic, kar bi štirje delavci ne zmogli. Torej sadite topole, kjer svet mrtev leži. Neznaten trud bo obilo poplačan.

Aprovizacija.

a Krompir na rdeče izkaznice A. Stranke z rdečimi izkaznicami A prejmejo krompir v torek dne 29. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določa se tale red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 90, od 9. do 10. št. 91 do 180, od 10. do 11. št. 181 do 270, od 2. do 3. št. 271 do 360, od 3. do 4. št. 361 do 450, od 4. do 5. št. 451 do konca. Stranka lahko dobi vsako množino krompirja in stane kilogram 40 vin.

a Aprovizacija. Civilnim državnim vpo-kojencem in njih vdovam in sirotam se bodo prodajale v Gradšču št. 8, v sredo, četrtek in petek, 30. aprila, 1. in 2. maja popoldne od 2. do 7. ure kranjske klobase, po en komad na osebo. Na vrsto pridejo v sredo stranke od A do L, v četrtek od M do R in v petek ostale.

a Gg. načelniki krušnih komisij se vabijo, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši v torek ob 5. uri v mestni posvetovalnici.

a Pekli in prodajalci kruha se vabijo, da predložijo takoj vse krušne karte v mestni posvetovalnici, da se jim bo moglo v torek nakazati moko.

a Kis za I. okraj. Stranke I. okraja prejmejo kis v torek, dne 29. t. m. na krompirjeve izkaznice pri Mühleisnu na Dun. cesti. Določa se ta-le red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600; popoldne od 2. do 3. št. 601 do 800, od 3. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do 5. št. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol litra kisa. Liter kisa stane 2 K 20 vin. Pripraviti je drobiž.

Žvepleno kopališče

Varaždinske toplice (Hrvatska)

Železniška in poštna postaja, telefon, brzjav.

Nov zdravilišni hotel.

Električna razsvetljava.

Staroznano, radioaktivno zdravilišče s žveplom (Schwefel therme) + 59° C priporočeno proti prolinu revmatizmu isiasu i. l. d. Zdravljenje s pitno vodo pri 60° C v vratu, grlu, prsih, petrih, želodcu in crevesnih boleznih. Elektr. masaža, blatne, ogljikovo kisle in solne kopele. — Odprto celo leto. — Krasna okolica. — Mod. oprema. — Novi hoteli. — Prospekte gratis. — Zdravil. zdravnik dr. J. Lochert.

Povest o dveh zdravnikih.

Francosko spisal Louis Ulbach. Prestavil Pal.

(Dalje.)

Oče Céret je bil skrajno vznemirjen. Vsi njegovi računi so bili prekržani, vse tako pametno napravljene načrte je uničil njegov sin. Bilo je težko, izpreobrniti Louisa k njegovim dozdavnim nazorom; prepričati ga, da zdravi gospo Fouchy pametno po svojih izkušnjah; končno odvrniti mladega, spiritualističnega zdravnika od njegovih usodepolnih teorij; rešiti se na grob način, samo s pomočjo svojega ugleda, bi bilo pa prenevarno. Oče je spoznal v svojem sinu stanovitnost, ki bi se lahko spremenila v upor. Vedel je, da ga iskreno ljubi in obenem sumiči, nadzoruje in opazuje, in v srcu je stokal pod temi nežnimi vezmi, ki si jih ni upal pretrgati in katerih se je vendar moral neopazeno rešiti. Medtem pa je sanjala Olimpija lepe sanje. Uboga mlada žena je verovala v življenje; zdelo se je, kakor bi v njenih prsih in njenih pogledih ostalo nekaj solnčnega svita tega dne; poleg mladega veselega moža je postala zopet mlada in vesela. Zdravja, ki ga je gledala dosedaj le skozi doktorjeve vrte oči in njegove predpise, se je skoraj bala; sedaj pa se ji je zdelo lepo in vabljivo. Nič več je ni vodil po drevoredih v parku oni molčeči, blede strah v dolgi halji; ne, bilo je nagajivo, veselo krdelo lepih angeljčkov, ki so jo, nasipajoč cvetlice na njeno pot, peljali v hladno senčnico, da bi jo tam poročili s srečo. In prepustila se je popolnoma čutu hvalečnosti in v njem pozivala; na njenih bledeh ustnicah so se svetili žarki upanja, ki jih je včasih zatemnilo doktorjevo godrnjanje, a vedno so se zopet prikazali v moči mladosti in hrepenenju po vstajenju.

Po večerji niso ostali dolgo skupaj. Vsak je želel biti sam. Gospa Fouchy, da bi se odpočila, in bila sama s svojimi upi, Louis, da bi mislil na svojo bolnico, in oče Céret, da bi napravil nove načrte. Preden se je gospa Fouchy poslovila od svojih gostov, jim je podala obe roki, eno očetu, drugo sinu.

»Na svidenje,« je rekla; »jutri pridita zopet oba! Saj veste, gospod Louis, da imamo v gradu zelo lepo knjižnico, ki jo lahko nekoliko pregledate.«

»Tako, da bi se torej popolnoma vgreznil v gradu,« jo je osorno prekinil doktor; »in kaj bodo rekli ljudje?«

Olimpija ni vzkliknila temu sirovemu izpadu zardela.

»Kar se tiče vas, moj stari prijatelj,« je odgovorila, »če se bode te vi jezili na mene in me zapustili, potem razdrobim vaše stekleničice in vržem vaše recepte v ogenj.«

»Le storite to,« je odgovoril doktor kaljivo, preteč s svojo palico, »potem vas kakoj izročim temu-le padarju.«

Porogljiva, izzivajoča misel se je porodila v njeni glavi.

»Prav veseli me, da bi vas prišla za besedo.«

»To ni prav, gospa,« jo je resno zagnil Louis Céret, ki ni hotel, da bi dvo-

mili vnanji ljudje o nezmotljivosti njegovega očeta, niti v šalah ne, čeravno ga ni že sam več smatral za nezmotljivega.

»In zakaj ni prav?«

»Ker ne morem še nikogar ozdraviti; jaz se moram še učiti in študirati.«

»Izvrstno, sinko moj,« se je oglasil oče Céret, kateremu se je zdel ta odgovor primeren za kritje umika.

S temi besedami so se ločili.

Louis in njegov oče sta molče korakala proti vasi. Izpregovorila nista niti besedice. Mladi mož je gledal v zvezde nad seboj, kakor bi jih ves zamišljen opazoval. Doktor pa je žvižgal in tolkel s palico po kamenju, ležečem po potu. Preden sta stopila v hišo, je vprašal Louis, ki bi se bil že parkrat skoraj izdal: »Ljubi oče, ali res mislite, da boleha gospa Fouchy na srčni bolezni?«

Stari Céret je, pripravljen na to vprašanje, sokmizgnil z rameni in pogledal svojega sina, opirajoč se z obema rokama na palico.

»In ti, kaj misliš ti, učeni doktor?«

»Jaz, jaz mislim, ljubi oče, da boleha grofica na svoji žalostni mladosti in dolgočasju.«

»Tako! Torej sem jaz osel?«

»Zakaj, ljubi oče, vi presoimate bolezen le s stališča znanosti in vidite le očitne znake bolezni.«

»Jaz vidim, kar se lahko vidi, in ti si norec. Še nekaj takih dni, kot je bil današnji, pa mi boš napravil veliko dela.«

»Vi se držite torej še vedno tega strogega načina življenja in neusmiljenega posta?«

»Rajši izgubim svoje ime!«

»Bog je moja priča, dragi oče, da vas nisem hotel razžaliti, a zakaj ste mi dali priliko, učiti se in samostojno presojati, če odgovarjate mojim vprašanjem le s svojim ugledom in s pokorščino, ki sem vam jo dolžan?«

»Imaš prav. Takrat sem bil zelo neumen, ko sem te poslal študirati!«

»Kljub temu upam, da ne bode nikoli imeli vzroka, kesati se.«

»Mogoče! A povem ti, ne predrzni se, nasprotovati mojim predpisom! Nisi prišel zato domov. Čitaj, izprehajaj se, a pusti me v miru!«

Louis je odšel v svoj sobo in preživel prvi del noči v strašnem vznemirjenju. Šele proti jutru je ves utrujen zaspal nad svojo šolsko knjigo o zdravilstvu, ki je vsesala dve težki solzi.

Doktor je bil strašno slabe volje, ko je šel spat; preklinjal je in psoval; medtem ko je — kot vsaki večer — pripravljaj za njegovo domišljavost pomirjevalno uspavalno sredstvo, je glasno vzkliknil:

»Kako naspameten sem bil, ko sem odločil Louisa za zdravniški poklic! Sicer fant ni neumen, in njegova opazovanja bi me zelo zanimala, če me ne bi tako jezila! Nesrečnež, uničil bo vse moje načrte!«

Louis pa je trpel odslej strašne muke. Z lastno mu bistroumnostjo in zdravniškim instinktom je po raznih znakih, ki jih je opazil na Olimpiji, sklepal, da uporablja njegov oče pri zdravljenju digitalin. Bil pa je prepričan, da je način zdravljenja z digitalinom, ki ga je uporabljal njegov oče, napačen. Sklepal je tudi po nekaterih znakih, ki se njegovemu bistrenu zdravniškemu očesu niso odtegnili, da oče količine digitalina ni nikakor zmanjševal, kakor bi bilo treba, ampak jih je še povečal. Seveda so bili to šele sklepi, dokazov za enkrat še ni imel. Prve dni je omahoval in dvomil. Njegova otroška ljubezen in navada, podvreči se slepo očetovi sodbi, ga je odvrčala od preiskovanja, ki mu ga je na drugi strani nalagala vest. Njegove knjige so dvome le še povečale. Sklenil je, obiskati gospo Fouchy, pa je begal cele ure po polju, kakor René, mrzlično izprašujoč neizprosno naravo, ki mu ni hotela izdati božje skrivnosti. Strašna častihlepnost ga je izpodbujala noč in dan. Odvrniti očeta od grozne zmote, rešiti ljubeznivo mlado ženo nespametnega in pogubonosnega načina zdravljenja in končno pred svojo lastno vestjo rešiti ugled vede in čast svojega očeta, to je bila njegova naloga in njegovo mučenje. Če bi zmagal, bi ne smel nikdo izvedeti za njegov triumf; le njemu in Bogu je bila znana ta častihlepnost. Čisto sam in tiho je hotel zapeti Te Deum veselja; a če bi se slučajno ponesrečilo, je hotel tudi sam trpeti in, kakor je mislil, večno nositi to boleost v svojem srcu. Kot naivna narava celo v stiski zavisti vreden učenjak, je imel ono prelepo vero, ki se pri umetniku izpremeni v težnjo po idealu. Koliko slavnih mož je bilo med njegovimi učitelji, ki v zmotah vendar niso nikdar mislili na to, da bi jih pozneje popravili. Koliko umorov se je izvršilo vsled domišljavosti in nevednosti, vpričo prebrisanih voščakov, ki niso teh umorov niti zabranili niti ovdili! —

* strup, ki ga dobivajo iz rdečega nasteka in je zelo važen v zdravništvu.

(Dalje.)

Bolečina v mišicah puste mnogi ljudje do celia vnuvar, ker so mnenja, da bodo iste že same prešle. V mišicah in celicah ostane pa vedno nekaj krali bolečin. Z utiranjem in masiranjem bolečin mest s Fellerjevim bol lajšajočim »Elsa-Fludom« se pa kaj takega lahko zabrani. Po utiranju ne izginejo samo bolečine, temveč začne tudi kri hitreje krožiti na dotičnih mestih. Kri prodre v najoddaljenejšo kotičko celic, uniči povzročevalce bolečin in zabrani tako zopetni nastop bolečin. 6 dvojnatih ali 8 specialni steklenici tega sredstva pošlje lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza-trg Stev. 245 (Hrvatstva) za 19 K. — Istočasno se pa lahko naroči tudi Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbarske »Elsa-kroglice«, izborno, tek vzbujajočo želodčno zdravilo; 6 skatljice 9 K 50 vin. — Izborno je nadalje tudi neko sredstvo zoper kurja očesa, zelo znano pod imenom turistovski oblik z znamko »Elsa«. — Omet in poština se računata posebej ali najceneje. Čim več kdo skupaj naroči, tem manj potroši za poštnino. (—vo—)

Izdajatelj konsorci »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Centič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.